

sikkret, at de ønske Fæste afløst af Selveiendom, men ligesaa bestemt have erklæret sig imod, at det skeer ved en Tvangslø. Men der frembyder sig herved endnu en anden Betragtning, som jeg nødig vilde, skulde undgaae den ærede Rigsdagsmands Opmærksomhed, nemlig at hans hele Sætning i alt Fald kun kan være rigtig, naar han forudsætter, at der ikke er nogen sand og dyb Trang hos Folket til Fæstevæsenets Afløsning; thi, er der en saadan Trang tilstede, saa lad kun Friheden virke under Forholdenes naturlige Udvikling; men skal det, han kalder frivillig Overenskomst, kun komme igjennem en Tvangslø, saa har han dermed sagt, at der ingen sand, ingen virkelig Trang til Afløsning af Fæsteforholdet er tilstede, noget, hvori jeg skal være den Sidste til at give ham Ret (Tscherning: Den dybe Trang er, at Almeenvellet kræver det).

Der er allerede tidligere i denne Sag, og tildeels endnu idag, talt Meget om Expropriation. Den ærede Rigsdagsmand, som jeg saa ofte har nævnt, har blandt Andet netop ogsaa lagt Lovforslaget til Last, at det har stillet sig paa Expropriationens Standpunkt; og dog er dette det eneste mulige Standpunkt, hvorfra Opgaven kunde løses overeensstemmende med Grundloven, naar det, vel at mærke, først var givet, at Tvang kunde og skulde anvendes; man kalde det iøvrigt Udløsning, Afløsning, eller med hvad andet Navn man vil. Spørgsmaalet blev dog altid om at tvinge Eierne til imod Erstatning at afstaa deres Eiendom, og dette er saa omtrent en Omfryvning af „Expropriation“, er netop det, der forstaaes ved Expropriation, hvorom Grundlovens § 87 handler, og som ifølge denne § i alt Fald kun kan skee mod fuldständig Erstatning. Men den ærede Rigsdagsmand vil ikke Expropriation; vi sagde han — thi han udtaler sig gjerne i Pluralis — vi ville ikke expropriere Nogen fra det, han eier, vi ville kun dele imellem, og give Enhver Sit; det er, sagde han, „den indbildte Bestidelse“, som skal tages fra „de saakaldte Eiere“, hvilke han vilde have anvist den bestedne Plads som „jorddrottlige Bestyrere paa Statens Vegne“.

Saa, i saa Fald var det jo rimeligt nok at man ogsaa kun kunde komme til at tale om

en saakaldt Expropriation; men Ulykken er, at de Vedkommende, som den ærede Rigsdagsmand vil have gjort til jorddrottlige Forvaltere, ere i Sandhed Eiere, og hvad endnu mere er, der er her ingen andre Eiere end de. Men den ærede Rigsdagsmand er nok dog i Grunden ikke saa uenig med mig, som det kunde synes, om end ogsaa Enigheden kun maatte opnaaes paa Beføstningen af, at han kommer i Bilde med sig selv; thi han sagde kort efter, jeg troer i et andet Foredrag den samme Dag, at den Rettighed, som Godseierne havde, det var en med store Indskrænkninger forbunden Eiendomsret, og heri har han Ret. Altsaa ere de dog ikke „saakaldte“, ikke „indbildte“, men virkelige Eiere, der staae i en saadan Stilling, at hvis man vil tage Eiendommen fra dem, maa det skee efter Grundlovens § 87 og under de der forudsatte Betingelser. Men vistnok er det en med betydelige Indskrænkninger forbunden Eiendomsret. Jeg turde maaskee gjenkalde i den ærede Rigsdagsmands Erindring, hvad jeg tidligere ved en anden Leilighed har gjort opmærksom paa, at al Eiendomsret i Staten er Indskrænkning underkastet; paaviis et eneste Tilfælde, hvor Eiendomsretten ikke er Indskrænkninger underkastet, snart i mindre, snart i større Grad, her, som sagt, vistnok i en meget betydelig Grad; men dog altid kun Indskrænkninger i Eiendomsretten, hvoraf slet ikke følger nogen Deling af Eiendomsretten. Den saa ofte omtalte „Fæsternes Medveiendomsret“ ere vi da nu ud over; men det er ligesaa falskt, naar man, som den ærede Rigsdagsmand ved en idag under en anden Talers Foredrag henkastet Uttring syntes at ville antyde, vil gjøre „Regjeringen“ til „Medeier“ af Fæstegodset. En anden æret Rigsdagsmand talte igaar om „Statens Overveiendomsret“. Jeg troer, at man, naar man ikke vil forvirre Begreberne, skal vogte sig for at indbringe denne i Theorien optagne Terminologie under disse Forhandlinger. Statens Overveiendomsret gjør ganske vist ikke Staten til Medeier; den Myndighed, som der herved sigtes til lige overfor de Statsborgerne tilkommende Eiendomsrettigheder, er i sit Væsen ikke forskjellig fra den Højhedsret, som Staten udøver lige over-